

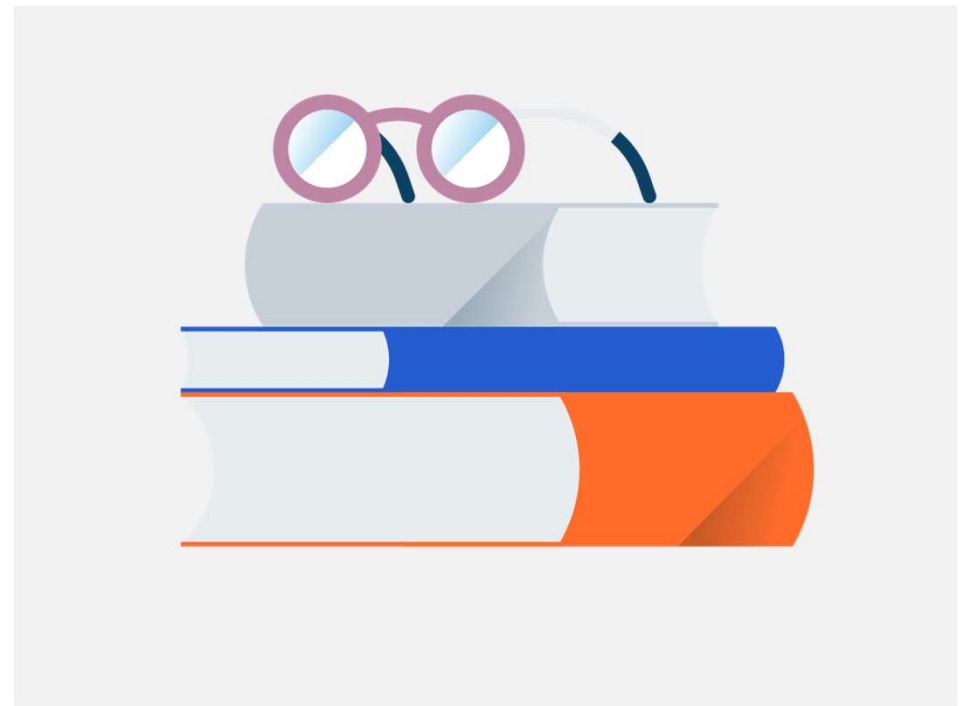
Hankinnat ja järjestöt

Kunnat ja järjestöyhteistyö 2.0 –seminaari 4.10.2022

Johtava lakimies Katariina Huikko @katariinahuikko

Sisältö

- Toimintaympäristö muutoksessa - Kunnat hankkijoina 1.1.2023 jälkeen
- Mikä on hankintasopimus?
- Rajapinnoilla - hankinnat, valtiontuet ja avustukset

Toimintaympäristö muutoksessa

Kunnat hankkijoina 1.1.2023 jälkeen

Julkisten hankintojen volyymeista

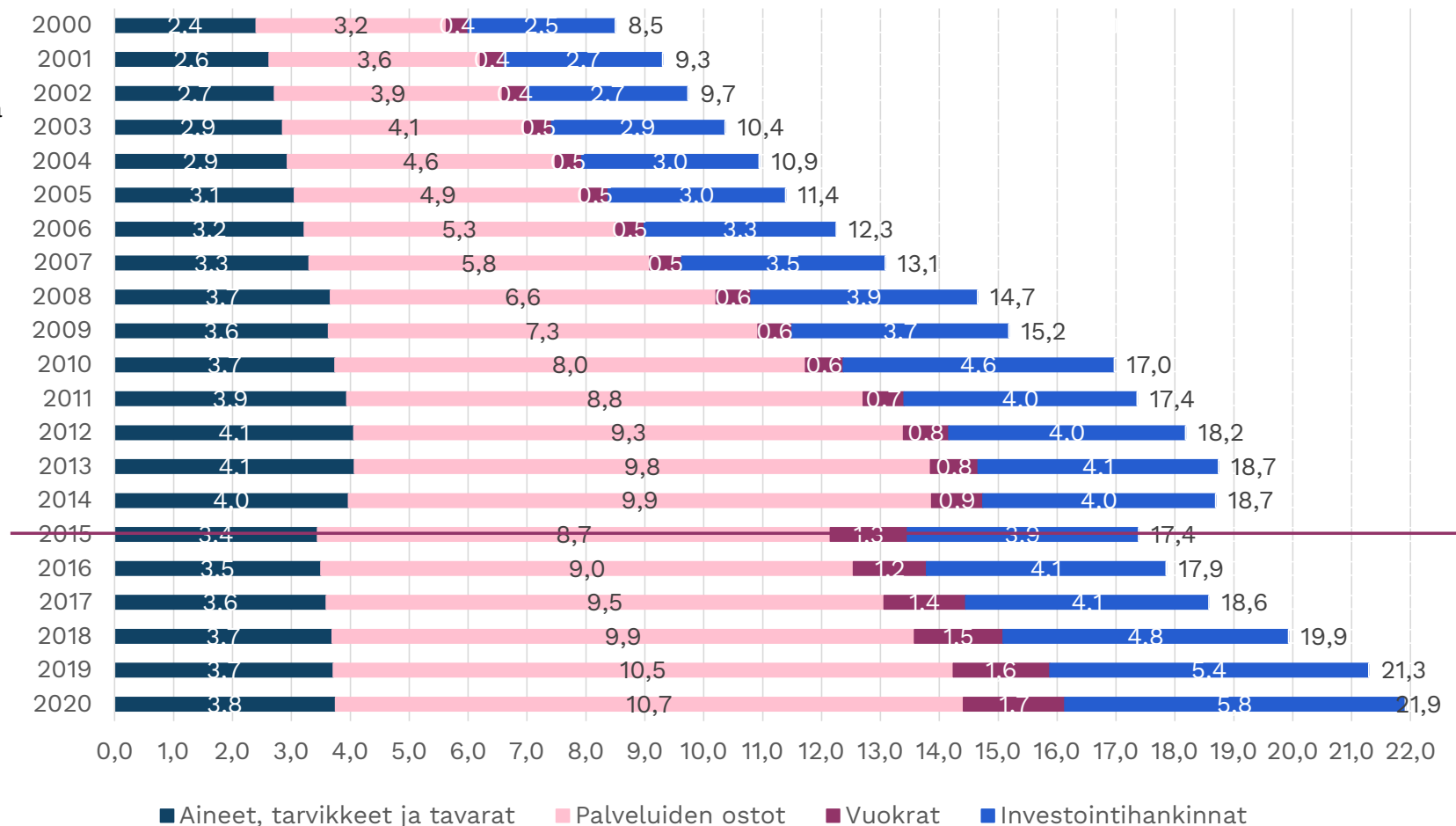
- Suomen julkisten hankintojen kokonaisvolyymi on n. 47 mrd euroa
- Tästä n. 31 mrd on kilpailuilta markkinoilta tapahtuvaa ostoa
- Lähde: Julkiset hankinnat: Kokonaisvolyymi ja datan hyödyntäminen, VN TEAS 2021:46

Kuntien ja kuntayhtymien ulkoiset hankinnat 2000-2020, mrd.€

Muuttuneen tilastointitavan vuoksi vuotta 2015 vanhemmat vuodet eivät ole vertailukelpoisia viimeisimpien vuosien kanssa.

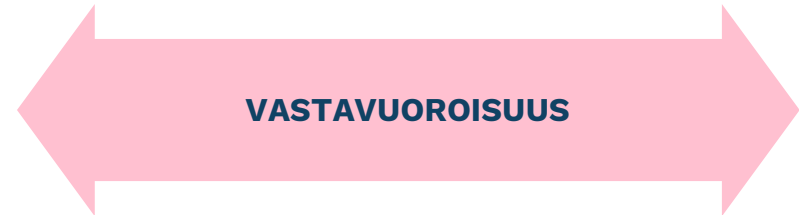
Vuodet 2005-2014 eivät sisällä kuntien ja kuntayhtymien liikelaitosten tietoja.

Lähde: Tilastokeskus
Päivitetty: 11.1.2022/AH

Mikä on hankintasopimus?

Hankintasopimus

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 4 §:
  - 1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan
- Vastavuoroisuus, taloudellinen arvo, hankintayksikön välitön taloudellinen intressi, kirjallinen muoto
  - Välitöntä taloudellista intressiä voivat osoittaa myös hankintayksikön hankinnan kohteelle asettamat lukuisat tai yksityiskohtaiset vaatimukset ja muut ehdot, jolla hankintayksikkö käyttää vaikutusvaltaa hankinnan toteuttamisessa.

Mikä ei ole hankinta-sopimus?

- Hankintalainsäädännössä ja sen perusteluissa kirjauksia järjestelyistä, jotka eivät ole hankintoja
  - Lupajärjestelmät (vs. konsessiot)
  - Asiakasvalintajärjestelmät (HY ei itse valitse toimittajaa)
  - Tuet ja avustukset (ns. yksipuoliset järjestelyt)
  - Hankintadirektiiveillä
    - ei vaikuteta siihen, mitä jäsenvaltiot luokittelevat ns. SGEI-palveluiksi ja miten nämä järjestetään
    - ei puututa jäsenvaltioiden pakollisen sosiaaliturvan järjestelmiin
    - ei velvoiteta ulkoistamaan tai organisoimaan palveluita ostopalvelusopimuksin

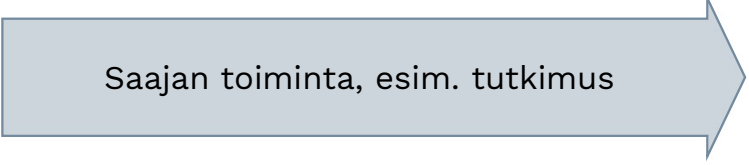

Avustuksen antaminen

Hankintayksikön rahasuoritus

- Hankintayksikkö antaa rahaa
- Hankintayksikkö ei saa itselleen mitään välitöntä suoritusta
- Hankintayksiköllä ei ”välitöntä taloudellista intressiä”
- Yleensä vähemmän ja yleisemmän tason vaatimuksia tai ehtoja kuin hankintasopimuksissa

Saajan toiminta, esim. tutkimus

- Rahan saaja voi olla sidottu avustuksen ehtoihin siten, että avustus voidaan vaatia palautettavaksi, jos niitä ei noudateta
- Suoritus kohdistuu laajemmin yhteiskuntaan, ei hankintayksikköön

Luvan antaminen

Hankintayksikkö: luvan antaminen

- Hankintayksikkö antaa rahan sijasta luvan harjoittaa toimintaa
- Lupa voi muodostaa yksin- tai erityisoikeuden, mikä voi olla rahan arvoista etua
- Hankintayksikkö ei saa itselleen mitään suoritusta
- Hankintayksiköllä ei ”välitöntä taloudellista intressiä” luvan kohteena olevaan toimintaan
- Yleensä vähemmän ja yleisemmän tason vaatimuksia tai ehtoja kuin hankintasopimuksissa

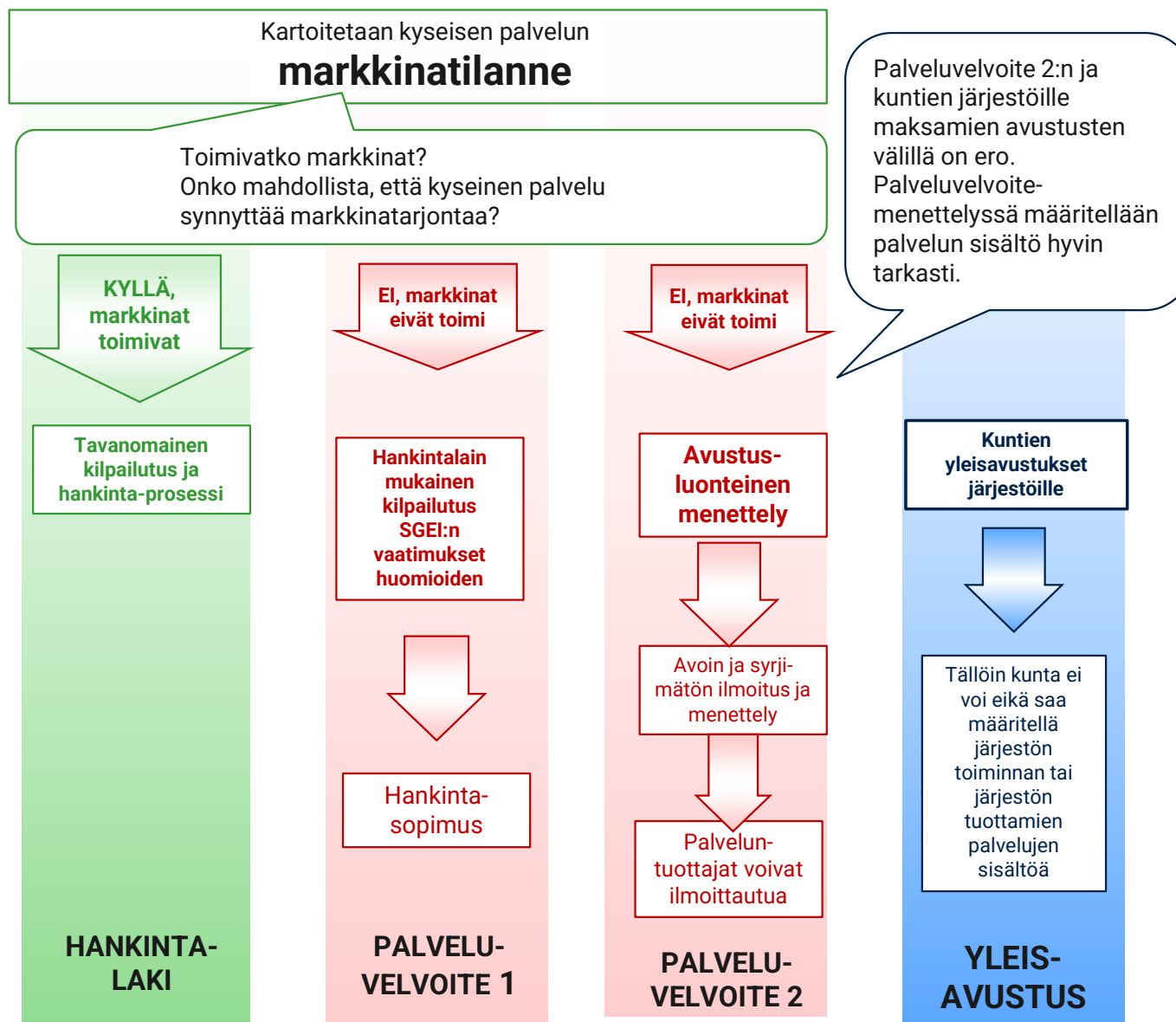
Saajan toiminta luvan mukaisesti

- Suoritus kohdistuu luvanvaraiseen toimintaan, jota saaja hyödyntää miten haluaa:
- Luvan saaja ei ole sidottu toiminnan harjoittamiseen, vaan voi missä tahansa vaiheessa lopettaa luvanvaraisen toiminnan

Hankintojen, valtiontukien ja avustusten rajapinnalla

Peruslähtökohdat

- Kuntalaki sääntelee sitä, mitä kunnat voivat tehdä
  - Erityinen ja yleinen toimiala
  - Kunnan toiminta markkinoilla (mm. takauksen tai lainan antaminen, palveluvelvoite)
- Kunnan harkinnassa on se, miten se tuottaa palvelunsa (oma toiminta, yhteistyössä muiden kanssa, yhtiö, ostopalvelu, palveluseteli)
- Hankintalaki sääntelee sitä, miten hankitaan, kun hankitaan
  - Hankintalain soveltamisala ja hankintasopimuksen määritelmä
  - Erilaiset kynnyksarvot eri palveluille 60.000e/ Liite E palvelut 400.000e/300.000e

Lähde: Palveluvelvoite maaseudulla
- SGEI palveluiden järjestämisen työkaluna
YTR, Kuntaliitto, THL 2015

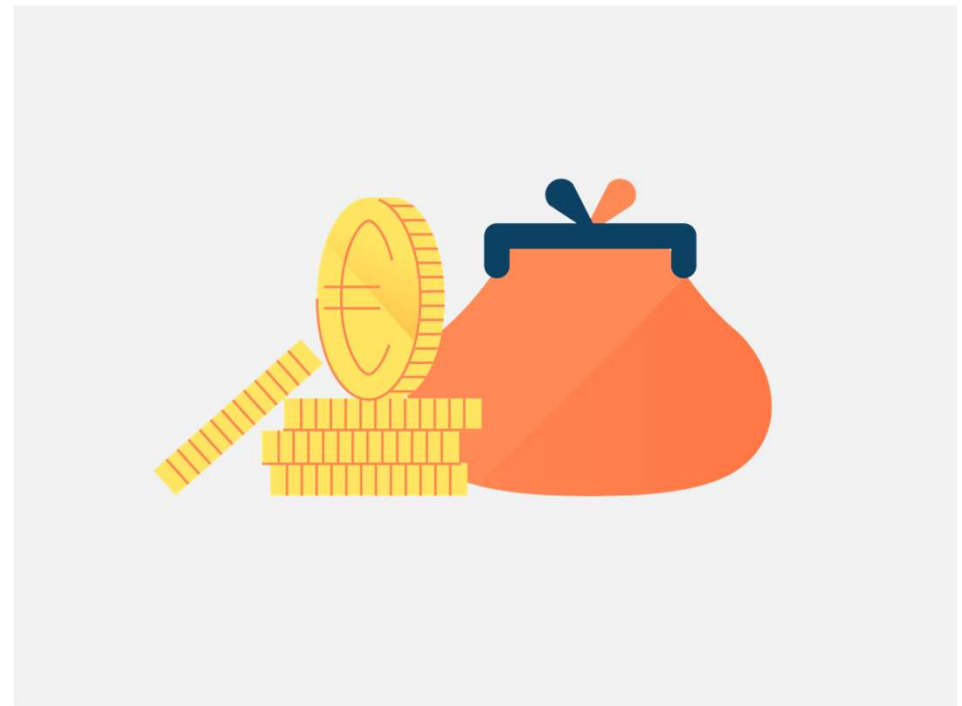
Palveluvelvoite

- Palveluvelvoite on käännetty EU:n valtioneuvoston säätelyä käsitteestä SGEI (Services of General Economic Interest)
- Kuntalaissa 131 § Palveluvelvoite, hyvinvointialuelaki 136§
- Kunta voi antaa määräaikaisen palveluvelvoitteen kunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten palvelujen turvaamiseksi kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle palveluntuottajalle
- Tätä ennen kunnan on selvitettävä, toimivatko markkinat riittävästi
  - Onko markkinoilla toimittajia
  - Täyttääkö palveluntarjoaja kunnan asettamat välttämättömät kriteerit
- Toimeksianto: hankintasopimus tai avustuspäätös
  - Kirjallisesti
  - Määriteltävä palvelun tuottamiseen ja korvauksen määräytymiseen liittyvät keskeiset ehdot
  - Huomioitava komission SGEI säännöt
- Palveluntuottajan valinta
  - Hankintalain mukainen kilpailutus
  - Avoin ja syrjimätön menettely

Yleisavustusten myöntäminen

- Kunnat myöntävät myös ns. yleisavustuksia
- Avustukset perustuvat päätöksiin, päätöksessä yleensä vähemmän ja yleisemmän tason vaatimuksia, avustuksen saajan on sidottu ehtoihin.
  - Avustuksen takaisinperintä, jos ehdot eivät toteudu
  - Erotetaan luonteeltaan hankintasopimuksista
- Edellyttää, että suoritus kohdistuu ns. laajemmin yhteiskuntaan

Kiitos mielenkiinnostanne!

www.kuntaliitto.fi